

Høringssvar fra Frie Skolers Lærereforening (FSL)

Vedr. høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (rammer for tilsyn med frie grundskoler m.v.)

Hermed fremsendes Frie Skolers Lærereforenings høringssvar til lov om ændring af friskoleloven, og vi takker samtidig for muligheden for at udtale os i denne sag.

Frie Skolers Lærereforening (FSL) ser positivt på et generelt velfungerende ministerielt tilsyn, men er bekymrede for de skærpede oprettelsesbetingelser for nye skoler.

Lovforslaget er en udmøntning af aftalen mellem regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti, som sigter på at styrke tilsynet med de frie grundskoler og skærpe proceduren for oprettelse af nye skoler. Aftalen indeholder en række initiativer, som Frie Skolers Lærereforening ønsker at kommentere på enkeltvis.

Overordnet set er Frie Skolers Lærereforening tilhængere af et velfungerende ministerielt tilsyn, da det sikrer, at både forældrenes og den certificerede tilsynsførendes tilsyn kan bakkes op, så skolerne lever op til de demokratiske principper, som er nedlagt i friskoleloven. Det er således positivt, at folketingets partier er optaget af, at tilsynet har de fornødne ressourcer – både i form af ansatte og i form af redskaber – til at værne om såvel skolernes arbejde med frihed og folkestyre, som den faglige kvalitet. Vi er dog fortsat bekymrede for tilsynets samtaler med elever uden tilstedeværelse af andre voksne, fordi det skaber en loyalitetskonflikt, som ikke tjener barnets tarv.

På den anden side må vi gøre opmærksom på, at udkastets sprogbrug og indhold, især vedrørende oprettelse af nye skoler og kravet om uafhængighed, har karakter af mistænkeliggørelse af især de skoler, som hviler på stærkt ideologiske værdier – værdier, som det oprindeligt har været hele ideen med friskoleloven og undervisningspligten at beskytte og bevare.

Et sådant negativt udgangspunkt som grundlag for, at skoler kan nægtes tilskud og oprettelse, er bekymrende, da det strider mod selve princippet om, at skolerne drives efter en overbevisning, hvad enten denne er politisk, pædagogisk eller religiøs.

De hidtidige kriterier ved anmeldelse af en fri skole, er efter Frie Skolers Lærereforenings opfattelse tilstrækkelige, idet de sikrer økonomisk gennemsigtighed og uafhængighed, mens den foreslåede godkendelsesordning virker unødigt bureaukratisk og hverken giver åbenhed eller retssikkerhed.

I den gældende lovs §5.stk 2. er der allerede krav om uafhængighed og gennemsigtighed. Med godkendelsesordningen vil ministeriet imidlertid få mulighed for at afvise skoler, som dermed ikke kan oprettes, alene på mistanken om, at de ikke vil kunne opfylde kravet om frihed og folkestyre samt demokratisk dannelse.

Af bemærkningerne til lovudkastet fremgår det således, at bestyrelsesmedlemmer og medarbejdere, der tidligere har været på skoler med problemer ift. ovennævnte krav, kan være årsag til, at skolen ikke godkendes. Det samme gælder, hvis kredsen bag skolen ikke indsender fyldestgørende informationer

rettidigt. Ligeledes kan tilskuddet bortfalde, hvis ministeriet ikke skønner, der er tilstrækkelig sikkerhed for uafhængighed og forvaltning af skolens midler. Og listen over årsager til, at ministeriet kan skønne, at skolerne ikke er uafhængige er ”ikke udtømmende”, hvilket i sidste ende gør skønnet meget vidtrækkende og retssikkerheden tilsvarende tvivlsom. Det bliver meget uigennemsigtigt, når der både er tale om et skøn samt en ikke udtømmende liste, og det stiller i hvert fald det store spørgsmål: hvordan skal dette håndteres af ministeriets tilsyn?

Frie Skolers Lærerforening tilslutter sig åbenheden, både hvad angår donationer og hvem personkredsen bag den nye skole er, men savner respekten for de forældre, som vælger at oprette en skole, som bygger på netop de værdier, de anser for væsentlige. Uanset om det er Lego i Billund, der opretter og delvist finansierer en international skole, eller en gruppe muslimske forældre, der fundraiser til fordel for deres drøm om en skole. Med upræcise formuleringer, som fx ”indsamlingsarbejde... der er usædvanlig for skoleformen”, og lister, der ikke er udtømmende, risikerer sådanne skoler, at falde på et ministerielt skøn, hvilket strider mod retssikkerheden. FSL finder det ligeledes uacceptabelt, at en lærer, der har været ansat på en skole, som har fået frataget retten til at være fri skole, potentielt ikke kan ansættes på en ny skole, fordi denne så risikerer sin godkendelse. At gøre lærerne ansvarlige for, at skoler ikke overholder deres lovgivningsmæssige forpligtigelser, er at gå alt for langt. Det er skolens bestyrelse og ledelse, som skal kende lovgivningen på friskoleområdet og følge denne.

Undervisningsministeriet kan med de foreslåede ændringer fratage frie grundskoler tilskuddet eller lukke frie grundskoler på begrundet mistanke, hvis de tilsyneladende ikke overholder kravet om frihed og folkestyre eller stå-mål-med kravet. Frie Skolers Lærerforening mener dog, at det er uklart, hvilke ”åbenbare og tungtvejende grunde”, der kan begrunde et sådant indgreb.

Når ministeriets beføjelser udvides, er det problematisk, at begrundelserne er indforståede. Derved rejses der flere spørgsmål, end der besvares. Hvornår er noget åbenbart? Hvornår er det tungtvejende? Er enkeltstående handlinger tilstrækkeligt til at begrunde en lukning? Får en skole muligheden for at rette op på manglerne, eller skrives der til handling umiddelbart?

Frie Skolers Lærerforening mener, whistleblower-ordningen kan medvirke til at afdække problematikker, der bør skrives ind overfor, og som sådan kan det være et gavnligt initiativ for offentlighedens tillid til hele det frie skoleområde.

Skolerne skal følge loven, og sker det ikke, bør der skrives ind over for disse. Derfor støtter foreningen fuldt op om en whistleblower-ordning. Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, hvordan ministeriet sikrer anonymiteten i praksis, og hvordan en anmeldelse kan verificeres uden samtidig at afsløre anmelderens identitet. De frie skoler er ofte meget små enheder, og hvis der anmeldes anonymt, så skal denne anonymitet respekteres også i den efterfølgende undersøgelsesfase.

Solnedgangsklausulen må ikke betyde, at der skæres i tilsynet efter 2029.

Det er fornuftigt at evaluere de skærpede krav efter en tiårig periode. Tilsynets samtaler med elever uden tilstedeværelse af andre voksne, ser vi frem til en evaluering af og håber at elevinddragelsen kan sikres på anden vis. Det øgede fokus på de frie skoler har haft den positive effekt, at ressourcerne til tilsynet er øget. Og med den politiske opmærksomhed, som er blevet de frie skoler til del i de seneste år, så er tilsynet en væsentlig legitimerende instans i forhold til, at også de frie skoler skal overholde dansk lovgivning. Hvis Folketinget derfor skulle ændre i tilsynet, når perioden udløber, er det vigtigt at tilsynet ikke nedprioriteres.

Lejeforhold på markedsvilkår sikrer uafhængighed, men vurderingskriterierne er usikre.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at lejevilkår, som en ny skole indgår, underlægges en række vurderingskriterier, som har betydning for, om skolen kan godkendes og modtage tilskud. Vurderingen er notorisk mistænkelig, da både ugunstige og gunstige vilkår, anses for problematiske: *”på vilkår, der er ringere for skolen end sædvanlige markedsvilkår eller andre økonomiske arrangementer, hvorved skolens midler kan bruges til formål uden for skolen. Der kan også være tale om aftaler, der er indgået på bedre vilkår end sædvanlige markedsvilkår, men som kan sætte skolen i et økonomisk afhængighedsforhold, der kan give anledning til tvivl om skolens uafhængighed.”* Frie Skolers Lærerforening sympatiserer med intentionen, men mener vurderingskriterierne forudsætter en entydighed i begrebet ”markedsvilkår”, som i virkelighedens verden ikke er så entydig. Spørgsmålet bliver derfor, hvordan en skole kan holde sig inden for den snævre ramme, hvor den hverken har for gunstige eller ugunstige lejevilkår? Vi har intet imod, at skoler skal leje sig ind på markedsvilkår, men så må der være en nærmere angivet målestok for, hvordan disse fastsættes.

Frie Skolers Lærerforening står gerne til rådighed for spørgsmål i forbindelse med ovenstående bemærkninger til lovforslaget.

Uffe Rostrup
Formand

T: 8746 9110 || M: 5155 6061

E: uro@fsl.dk

WWW.FSL.DK

FRIE SKOLERS LÆRERFORENING

